

SAŽININGUMO SŪSITARIMAI ES FONDŲ LĖŠOMS APSAUGOTI

GAIRĖS SPRENDIMUS
PRIIMANTIEMS ASMENIMS
DĖL BENDRO VIEŠŲJŲ
PIRKIMŲ STEBĖJIMO

Šis leidinys buvo sukurtas įgyvendinant projektą „Integrity Pacts – Civil Control Mechanism for Safeguarding EU Funds, Phase 2“, kurį finansuoja Europos Komisija. Leidinys išimtinai atspindi jo autorių požiūrį ir nėra Europos Komisijos pažiūrų išraiška. Europos Komisija neatsako už jokią šiame dokumente pateikto turinio naudojimą.

Projektas „Integrity Pacts – Civil Control Mechanism for Safeguarding EU Funds“ bendram darbui subūrė vyriausybines agentūras, pilietinę visuomenę ir privatųjį sektorių 11 ES šalių, siekiant užtikrinti, kad 18 reikšmingiausių viešųjų pirkimų būtų parengti ir įgyvendinti laikantis aukščiausių įmanomų skaidrumo ir atskaitomybės standartų.

transparency.org/integritypacts

Sąžiningumo susitarimai ES fondų lėšoms apsaugoti

Gairės sprendimus priimančioms asmenims dėl bendro viešųjų pirkimų stebėjimo

Autorius: Rafael García Aceves

Prisidėjo: Sarah Dalton, Eka Rostomašvili, Anna Zamparo ir Ivan Zupan; „ActionAid Italia“, „Amapola Progetti“, „Institutul Pentru Politici Publice“, „Societatea Academică din România“, „Fundacija im. Stefana Batorego“ ir „Transparency International“ skyriai Bulgarijoje, Čekijoje, Graikijoje, Vengrijoje, Italijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Portugalijoje, Rumunijoje ir Slovėnijoje.

Dizainas: Aleš Brce

Norėtume padėkoti kolegoms iš „DG REGIO“ už nuolatinį palaikymą ir apgalvotus atsiliepimus, padėjusius parengti šį leidinį. Taip pat norėtume padėkoti kolegoms iš „Transparency International“ Sekretoriato ir ES biuro, kurie prisidėjo prie šio leidinio rengimo.

Visais būdais stengtasi patikrinti šioje ataskaitoje pateikiamos informacijos tikslumą. Laikoma, kad visa informacija teisinga 2021 m. kovo 16 d. „Transparency International“ negali prisiimti atsakomybės už jos naudojimo kitais tikslais ar esant kitoms aplinkybėms pasekmes.

ISBN: 978-3-96076-165-5

Išleido „Transparency International“, 2021 m. Jei nenurodyta kitaip, šis darbas vykdomas pagal CC BY-ND 4.0 DE licencijoje nustatytas sąlygas. Citavimas leidžiamas. Dėl išvestinių finansinių priemonių prašome susisiekti su „Transparency International“ – copyright@transparency.org

METAS ATSIGAUTI – LAIKAS ATVIRUMUI IR DALYVAVIMUI

COVID-19 pandemija tapo išbandymu daugelio vyriausybių gebėjimams greitai ir efektyviai reaguoti į bendruomenių poreikius. Viešojo sektoriaus institucijos yra atidžiau tikrinamos ir joms keliami didesni lūkesčiai teikti paslaugas bei prasmingus projektus, siekiant paspartinti teisingą atsigavimą po krizės.

ES valstybės narės susitarė dėl precedento neturinčio 1,8 trilijono eurų biudžeto 2021–2027 m. Per ateinančius mėnesius ir metus nacionalinės vyriausybės didžiąją šių lėšų dalį investuos vykdydamos viešuosius pirkimus. Išskirtinis investuojamų lėšų srautas ir poreikis juos greitai išleisti labai padidina sukčiavimo ir korupcijos rizikas.

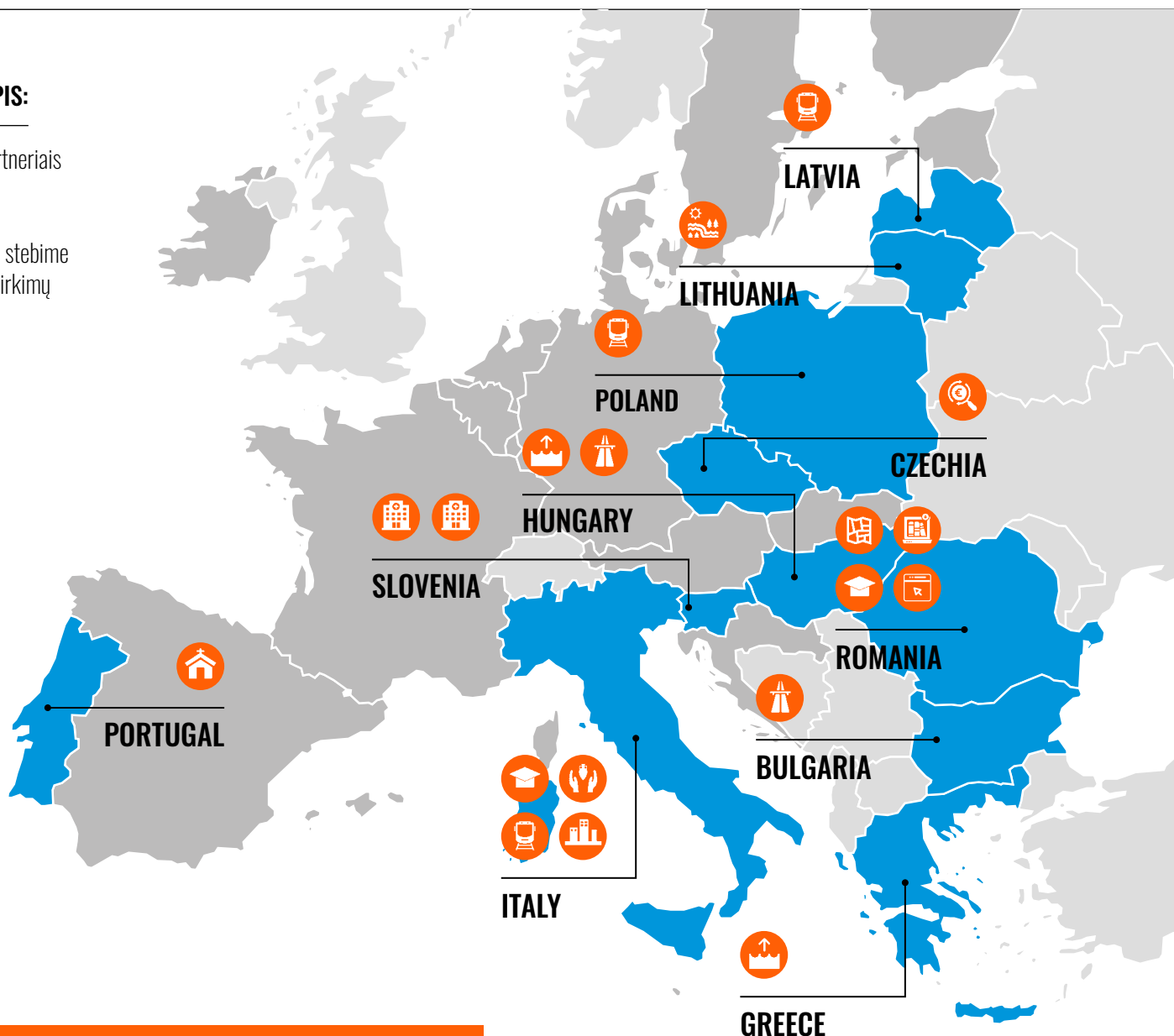
Nėra geresnio laiko esamas kontrolės priemonės papildyti atviromis ir dalyvaujamosiomis priežiūros priemonėmis. Sąžiningumo susitarimai suteikia ES valdžios institucijoms galimybę laiku bendradarbiauti su pilietine visuomene ir užtikrinti didesnę viešųjų pirkimų skaidrumą bei atskaitomybę.

SAŽININGUMO SUSITARIMAI: IŠBANDYTI ES

Dėl viešųjų pirkimų projektų įvairovės mažai tikėtina, kad yra vienas sprendimas, siekiant užkirsti kelią netinkamam valdymui, sukčiavimui ir korupcijai. Kiekvieno projekto atveju ar kiekvienoje šalyje tai pasireiškia skirtingai. Tačiau yra tvirtų įrodymų, kad atvirumu, piliečių dalyvavimu ir stebėseną grindžiamos strategijos gali sumažinti korupcijos ir sukčiavimo tikimybę viešųjų pirkimų srityje. Jos taip pat gali pagerinti viešųjų pirkimų rezultatus ir galiausiai sustiprinti visuomenės pasitikėjimą. „Sažiningumo susitarimas“ yra priemonė, skirta būtent šiems tikslams pasiekti.

1 ŽEMĖLAPIS:

Kartu su partneriais iš pilietinės visuomenės organizacijų stebime 18 viešųjų pirkimų 11 ES šalių.

KAS YRA SAŽINGUMO SUSITARIMAS?

Sąžiningumo susitarimas yra viešojo subjekto ar subjektų grupės bendradarbiavimo su pilietine visuomene mechanizmas, užtikrinantis, kad valdžios institucijos ir konkurso dalyviai veiktų laikydamiesi įstatymų numatytų apribojimų, nustatytą korupcijos riziką ir skatintų visuomenės pasitikėjimą tam tikru viešųjų pirkimų projektu. Viešu susitarimu dalyvaujanti šalis įsipareigoja susilaikyti nuo bet kokio korumpuoto elgesio ir didinti skaidrumą bei atskaitomybę viso proceso metu. Siekiant stebėti, kaip laikomasi reikalavimų, į susitarimą įtrauktos nepriklausomos stebėsenos veiklos, kurioms vadovauja pilietinė visuomenė.

Photo by Guillaume Périgois on Unsplash

Bendradarbiaujant su Europos Komisija, nuo 2015 m. iki 2021 m. Sąžiningumo susitarimai buvo pasirašyti 18 viešųjų pirkimų projektų 11 ES šalių (žr. 1 žemėlapi).^{*} Šiuos labai įvairius projektus stebi grupė nepriklausomų organizacijų: „ActionAid Italia“, „Amapola Progetti“, „Institutul pentru Politici Publice“, „Societatea Academică din România“, „Fundacja im. Stefana Batorego“

ir „Transparency International“ skyriai Bulgarijoje, Čekijoje, Graikijoje, Vengrijoje, Italijoje, Latvijoje, Lietuvoje, Portugalijoje, Rumunijoje ir Slovėnijoje. Jų patirtis rodo, kad Sąžiningumo susitarimai suteikia lanksčią sistemą valdžios institucijoms bendrauti su pilietine visuomene, viešųjų pirkimų dalyviais ir piliečiais. Šis bandomasis projektas davė keletą svarbių rezultatų:

^{*} Norėdami gauti daugiau informacijos, apsilankykite: www.transparency.org/en/projects/integritypacts („Transparency International“) ir https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/how/improving-investment/integrity-pacts/ (Europos Komisija)

1. Geresnės kokybės viešųjų pirkimų planavimas ir dokumentacija, leidžianti pasiekti geresnius rezultatus

- Planavimo ir konkursų metu stebėtojai perkančiosioms organizacijoms pateikė pastebėjimus, kurie leido joms laikytis viešųjų pirkimų taisyklių ir pagerinti sąlygas, siekiant skatinti sąžiningumą ir padidinti konkurenciją.
- Finansinių sąmatų, rinkos tyrimų ar techninių kriterijų peržiūros leido viešojo sektoriaus institucijoms geriau suprasti, kaip sutaupyti lėšų arba padidinti kainos ir kokybės santykį, pakoreguoti projekto terminus.

2. Teisiškai pagrįstos ir patikimos viešųjų pirkimų procedūros

- Nepriklausomi viešųjų pirkimų ekspertai pateikė nuomones ir rekomendacijas, kaip laikytis taisyklių ir užkirsti kelią įstatymų pažeidimams, sumažinant teisinių ginčų tikimybę.
- Nepriklausomi stebėtojai padėjo užtikrinti, kad perkančiosios organizacijos laikytųsi kvalifikacijos ir vertinimo kriterijų pagal nustatytą viešųjų pirkimų dokumentaciją.

3. Užkirstas kelias neteisėtai įtakai ir galimai korupcijai

- Stebėtojai sustiprino perkančiųjų organizacijų pajėgumus nustatant interesų konfliktus ir pasiūlė mechanizmus jiems valdyti bei užkirsti kelią nederamai įtakai.

- Tais atvejais, kai buvo aptikti galimo sukčiavimo ir korupcijos požymiai, nepriklausomų stebėtojų bendradarbiavimas su vadovaujančiomis ir kovos su korupcija institucijomis leido peržiūrėti tokius atvejus ir pakoreguoti viešųjų pirkimų projektus, siekiant sumažinti galimas rizikas.

4. Sustiprintas pasitikėjimas, priartinant viešųjų pirkimų projektus prie naudos gavėjų

- Stebėjimo mechanizmas suteikė bendruomenėms nepriklausomus trečiųjų šalių stebėtojus, kurie reguliariai informavo visuomenę per tam skirtas svetaines, ataskaitas ir įtraukdami bendruomenių narius.
- Aktyvus stebėtojų informavimas padėjo išversti sudėtingus techninius sprendimus į suprantamą kalbą, informuojant suinteresuotų bendruomenių atstovus. Kai kuriais atvejais piliečiai buvo tiesiogiai įtraukti į stebėsenos veiklas.

5. Naujos galimybės viešųjų pirkimų politikai ir reguliavimui gerinti

- Glaudžiai bendradarbiaudami su valdžios institucijomis nepriklausomi stebėtojai atkreipdavo dėmesį į su viešaisiais pirkimais susijusio reguliavimo ir jo įgyvendinimo trūkumus. Jų ataskaitose šie klausimai buvo pristatyti ir paaiškinti visuomenei, atkreipiant dėmesį į reikiamas reformas. Viešos stebėsenos ataskaitos taip pat gali būti naudingos politikos formuotojams ir įstatymų leidėjams, siekiant geriau suprasti, kaip patobulinti susijusius įstatymus ar direktyvas.

KAS SUDARO SAŽININGUMO SUSITARIMĄ?

Sąžiningumo susitarimas gali būti pritaikytas konkrečioms rinkoms, sektoriams ir teisinei sistemai. Tačiau sudarant Sąžiningumo susitarimą turi būti penkios pagrindinės sąlygos:

1. Viešas įsipareigojimas

- Susijusių šalių pareiškimas, įpareigojantis jas visada laikytis įstatymų ir susilaikyti nuo korupcinių veiksmų. Viešųjų pirkimų dalyviai taip pat raginami pasirašyti ir laikytis šių įsipareigojimų.

2. Nepriklausoma stebėseną

- Pilietinės visuomenės vykdomos stebėsenos veiklos, siekiant suprasti, kaip laikomasi įsipareigojimų, teikti rekomendacijas, kaip užkirsti kelią korupcijai ir didinti skaidrumą viso proceso metu – prireikus, padedant techniniams ekspertams.

3. Veiklos taisyklės

- Pagrindinės taisyklės ir praktika, apimanti tokius klausimus, kaip, pavyzdžiui, kas vadovauja stebėsenos veikloms, kaip jos finansuojamos ir kaip atrenkami techniniai ekspertai.

4. Prieiga prie informacijos

- Įsipareigojimai ir procedūros, leidžiančios nepriklausomiems stebėtojams laiku susipažinti su duomenimis ir informacija, arba, prireikus, su slaptais ar konfidencialiais duomenimis.

5. Visuomenės informavimas

- Gairės ir įsipareigojimai nepriklausomiems pilietinės visuomenės stebėtojams, siekiant informuoti visuomenę apie projekto plėtrą, įskaitant reguliarių stebėsenos ataskaitų skelbimą.

visuomenės atstovai gali apsvarstyti papildomas konkrečioms aplinkybėms skirtas nuostatas, kurios padėtų padidinti skaidrumą, atvirumą ir dalyvavimą konkrečiuose projektuose.

ATVIRI DUOMENYS IR SAŽINGUMO SUSITARIMAI

Kai viešojo sektoriaus institucijos teikia informaciją atvirų duomenų formatu, taip gali dar labiau sustiprinti Sąžiningumo susitarimų galimybes užkirsti kelią korupcijai. Pavyzdžiui, turimi atviri duomenys leidžia kurti vizualizacijas ir priemones, kurios naudos gavėjus priartina prie viešųjų pirkimų projekto ir valdžios institucijų. Kai kurie Sąžiningumo susitarimai paskatino didesnę skaidrumą atliekant papildomus veiksmus, padedančius teikti ir atskleisti viešųjų pirkimų duomenis atviru formatu arba laikantis nacionalinių ar pasaulinių standartų, tokių kaip Atvirų viešųjų pirkimų duomenų standartas (OCDS).

Viešojo sektoriaus institucijos ir pilietinės

NUO KO PRADĖTI SAŽININGUMO SUSITARIMĄ?

„Transparency International“ ragina sprendimus priimančius asmenis visose valstybėse narėse pasinaudoti Sąžiningumo susitarimo mechanizmu, siekiant apsaugoti strategines ES fondų lėšas pagal naująją 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą ir ekonomikos gaivinimo fondus. Yra kelios pagrindinės aplinkybės, kurios gali padėti valdžios institucijoms priimti pagrįstą sprendimą dėl Sąžiningumo susitarimo įgyvendinimo:

1. Kurie viešųjų pirkimų projektai yra tinkami Sąžiningumo susitarimui?

Atrenkant projektus reikėtų įvertinti aplinkybes. Rekomenduojame valdžios institucijoms bendradarbiauti su pilietine visuomene, Europos Komisija ir ekspertais, siekiant įvertinti, kurioms lėšoms gali kilti sustiprinta netinkamo valdymo, sukčiavimo ir korupcijos rizika.

Mūsų patirtis ES rodo, kad Sąžiningumo susitarimai gali suteikti papildomos apsaugos ar vertės, jei viešųjų pirkimų projektas turi vieną ar daugiau šių požymių:

- **Didelė visuomeninė svarba.** Viešųjų pirkimų projektai, susiję su pagrindinių ar svarbiausių paslaugų teikimu, dažnai sukelia tiesioginių naudos gavėjų, bendruomenių bei visuomenės susidomėjimą ir juos skatina įsitraukti. Tokiais atvejais Sąžiningumo susitarimai gali padidinti skaidrumą, dalyvavimą ir atskaitomybę, galiausiai prisidedant prie didesnio pasitikėjimo.
- **Sudėtingumas.** Sudėtingiems projektams arba projektams itin techninėse srityse* dažnai būdingos sudėtingos viešojo konkurso taisyklės ir procedūros. Tai gali padidinti nesąžiningumo ir sumažėjusios konkurencijos, taikant ribojančius kriterijus, viešųjų pirkimų klastojimo, kyšininkavimo ir kitų korupcijos formų rizikas.
- **Nišinės, nepažįstamos ar disfunkcinės rinkos.** Projektai specializuotose, nedidelės konkurencijos rinkose ar nerimą

keliantis įmonių elgesys yra vadinamosios „raudonos vėliavos“. Sąžiningumo susitarimai yra tinkami tiek kai rinka nėra žinoma, tiek kai kyla susirūpinimas dėl antikonkurencinių ar neteisėtų veiksmų, tokių kaip karteliniai susitarimai.

- **Galimi korupcijos atvejai.** Turėtų būti įvertinti precedentai, bandymai ar įtarimai dėl korumpuotos elgsenos, susijusios su valdžios institucijomis (pavyzdžiui, kyšininkavimas, interesų konfliktai ar neteisėta įtaka). Korumpuoti veikėjai gali nukreipti dėmesį į kitus tos pačios valdžios institucijos ar vyriausybės sektoriaus projektus.
- **Labai didelės sumos.** Didesnės vertės investicijos dažniausiai patraukia korumpuotų veikėjų dėmesį. Galimybė pasisavinti didelę lėšų sumą, be kita ko, padidina kyšininkavimo ir kartelinės elgsenos riziką. Nėra nei visuotiniai priimtos, nei visoje ES nustatytos ribos, žemiau kurios Sąžiningumo susitarimas nebūtų tinkamas, nes sumos turėtų būti vertinamos atsižvelgiant į valdžios institucijų biudžetus ir atsakomybes. Pavyzdžiui, vidutinė** 18 projektų, stebėtų vykdančių ES projektą „Sąžiningumo susitarimai“, vertė buvo 12,3 mln. EUR, atskirų projektų vertei svyruojant nuo 130 000 iki 250 mln. EUR.

2. Kada geriausia pradėti Sąžiningumo susitarimą?

Geriausia, kad Sąžiningumo susitarimas būtų įtrauktas viešųjų pirkimų projekto planavimo etape arba vėliausiai – pasirengimo konkursui etape. Viešojo pirkimo konkursai ir vėlesni

* Žr., pavyzdžiui, kaip Graikijos, Vengrijos ir Slovėnijos Sąžiningumo susitarimai prisideda prie su klimatu susijusių projektų: <http://anticorru.pt/2uQ> („Transparency International“, 2020 m. gruodžio 11 d.)

** Apskaičiuota mediana pagal kiekvieną stebėto viešųjų pirkimų projekto biudžeto sąmatą.

etapai yra mažiau tinkami Sąžiningumo susitarimui, nes ne visada įmanoma peržiūrėti ir patvirtinti, kad prieš tai buvo laikomasi sąžiningumo ir kovos su sukčiavimu nuostatų.

3.

Koks yra Sąžiningumo susitarimo įgyvendinimo laikotarpis?

Sąžiningumo susitarimo apimtis ir trukmė skiriasi atsižvelgiant į projektų pobūdį ir dydį. Sąžiningumo susitarime turėtų būti bent visi etapai nuo planavimo iki viešųjų pirkimų procedūros ir, kai to reikia ir įmanoma, visi viešųjų pirkimų etapai nuo planavimo iki įgyvendinimo. Sprendimą turėtų aptarti valdžios institucijos ir stebėtojai bei atsižvelgti į konkretaus projekto rizikas.

4.

Kiek kainuoja Sąžiningumo susitarimas?

Sąžiningumo susitarimo įgyvendinimo išlaidos skiriasi atsižvelgiant į įgyvendinimo tvarką, procese numatytą veiklą ir pasiūlymų teikimo procedūrų sudėtingumą. Tačiau patirtis parodė, kad tai tebėra nedidelė visų numatomų projekto išlaidų dalis.

Pavyzdžiui, apskaičiuota, kad Sąžiningumo susitarimų, kurie sudaryti vykdant ES bandomąjį projektą, kaina yra nuo 70 000 iki 250 000 eurų.* Atsižvelgiant į šį intervalą, skirtingose ES šalyse yra skirtingos trukmės ir sudėtingumo viešųjų pirkimų projektų. Šie du atvejai nušviečia dviejų skirtingų sutarčių kainą,

* Tai nėra laikoma aukščiausia įmanoma Sąžiningumo susitarimo kaina. Stebimų projektų trukmė, pratęsimas ir sudėtingumas gali padidinti stebėjimo išlaidas.

viena skirta konsultavimo paslaugoms, kita – pastatų renovacijai:

- **Italijoje** „Transparency International“ Italijos skyrius stebėjo 1,95 mln. EUR vertės viešųjų pirkimų projektą, kurio siekiama teikti techninę pagalbą Europos socialinio fondo programai, skirtai Lombardijos regioninei vyriausybei. Ketverių metų stebėjimo procesas kainavo maždaug 70 000 EUR, iš kurių 27 000 EUR buvo išleisti technikos ekspertams.
- **Slovėnijoje** „Transparency International“ Slovėnijos skyrius („Društvo Integriteta“) stebėjo 3,8 mln. EUR vertės viešųjų pirkimų projektą, skirtą dviejų ligoninių energijos sistemoms atnaujinti. Stebėjimo veikla per penkerius metus kainavo maždaug 250 000 EUR, iš jų ekspertams skirta 133 000 EUR.

5.

Kaip paskaičiuoti stebėsenos kaštus?

Norint įvertinti Sąžiningumo susitarimo kaštus, būtina atsižvelgti bent į viešųjų pirkimų projekto pobūdį ir sudėtingumą bei stebėsenos trukmę. Šių veiksnių įvertinimas padės valdžios institucijoms įvertinti išteklius, reikalingus sėkmingai pagrindinei sąžiningumo susitarimo veiklai vykdyti, įskaitant:

- stebėsenos grupės sąrangą ir jos pasirinkimą;
- parengiamuosius tyrimus ir analizę;
- išsamią konkurso dokumentų peržiūrą, padedant techniniams ekspertams;
- prireikus, dalyvavimą projekto susitikimuose ir renginiuose, apsilankymuose ir bandymuose;
- teikiamas ataskaitas ir, prireikus, veiklą, susijusią su visuomenės dalyvavimu;
- informavimą apie išvadas ir jų sklaidą.

Paprastai projektams itin techninėse srityse su sudėtingais pasiūlymų teikimo ar įgyvendinimo procesais, kurie taip pat stebimi iki paskutinio etapo (t. y. įgyvendinimo), greičiausiai prireiks daugiau lėšų.

6. Kas gali vadovauti nepriklausomos stebėsenos veikloms?

Sąžiningumo susitarimui vadovauja ir jį įgyvendina pilietinės visuomenės organizacija arba pilietinės visuomenės koalicija, kuri laikoma nešališka ir nepriklausoma. Atsižvelgiant į bendradarbiavimo pobūdį ir tikėtinus rezultatus, svarbu, kad ji taip pat turėtų patirties kovos su korupcija, viešųjų pirkimų ar susijusiose srityse. Partijai priklausančios organizacijos, įmonės, žiniasklaidos organizacijos ir kitos pelno siekiančios grupės nėra tinkamos.

Visoje ES yra 22 „Transparency International“ nacionaliniai skyriai,^{*} taip pat kitos pilietinės

^{*} Norėdami gauti daugiau informacijos, apsilankykite adresu: <https://www.transparency.org/en/countries/>

visuomenės grupės, turinčios patirties kovos su korupcija, sąžiningų viešųjų pirkimų ir piliečių dalyvavimo srityse.

7. Kaip pasirenkama stebėsenos veikloms i vadovaujanti organizacija?

Jei dar nebuvo pasirinkta pilietinės visuomenės organizacija, valdžios institucijos, siekiančios įgyvendinti Sąžiningumo susitarimą, turėtų paskelbti kvietimą pareikšti susidomėjimą. Tai galima padaryti tais atvejais, kai daugiau nei viena organizacija atitinka pajėgumus ir patirtį, reikalingą stebėsenos veikloms vadovauti ir koordinuoti.

Siekiant užtikrinti nešališkumą ir nepriklausomumą proceso metu, kvietimas turėtų būti paskelbtas bendradarbiaujant su išorės subjektu, pavyzdžiui, priežiūros įstaiga ar kita pilietinės visuomenės organizacija, nedalyvaujančia nepriklausomame stebėjime. Kvietime pareikšti susidomėjimą turėtų būti nurodytas viešųjų pirkimų projekto pobūdis ir apimtis, numatoma jo trukmė ir turimų lėšų

EUROPOS SĄJUNGOJE PRIPAŽINTA PRAKTIKA

2019 m. ES projektas „Sąžiningumo susitarimai“ gavo 2019 m. *Europos ombudsmeno apdovanojimą už gerą administravimą kategorijoje „Kompetencija atvirojo administravimo srityje“*.^{**} Tais pačiais metais specialioje *Europos Audito Rūmų ataskaitoje „Sąžiningumo susitarimai“* buvo apibūdinti kaip „naujoviška kovos su sukčiavimu priemonė“.^{***}

^{**} 2019 m. Europos ombudsmeno apdovanojimas už gerą administravimą.

^{***} Europos Audito Rūmai (2019 m.) „Sukčiavimo panaikinimas ES sanglaudos politikos srityje. Vadovaujanciosios institucijos turi stiprinti aptikimą, atsaką ir koordinavimą“.

kiekis, taip pat tinkamumo ir atrankos kriterijai.

Pelno nesiekiančios organizacijos turėtų pateikti savo kvalifikaciją, patvirtinančią žinias ir patirtį viešųjų pirkimų reglamentavimo ir procedūrų srityje. Jos taip pat turėtų būti raginamos pateikti bendrą planą, kaip sudarys stebėjimo grupę ir jos veiklą, numatomą biudžetą ir informaciją apie savo galimybes bendrauti su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis, ypač su visuomene. Dalyviams gali būti suteikta galimybė pasirinkti dirbti kartu arba pateikti atskirą pasiūlymą vadovauti stebėsenos veikloms.

Svarbu išplatinti informaciją apie kvietimą įvairiais kanalais ir skirti pakankamai laiko organizacijoms jį peržiūrėti bei pateikti prašomą informaciją. Taip pat būtinas mechanizmas gauti suinteresuotų organizacijų klausimus ar paaiškinimus ir viešai jį juos atsakyti.

8.

Kaip sudaroma komanda stebėsenos veikloms?

Stebėsenai vadovaujanti organizacija, atsižvelgdama į projekto pobūdį ir sudėtingumą, suburs įvairių sričių ekspertų komandą. Tai paprastai yra asmenys, turintys patikrintą patirtį, pavyzdžiui, akademikai ar patyrę specialistai.

Be to, vadovaujanti organizacija turi įsitikinti, kad jie turi patikimų kvalifikacijų, ji įgyvendina vientisumo kontrolės priemones ir užkerta kelią interesų konfliktams, siekdama užtikrinti visų stebėjimo grupės narių, įskaitant techninius ekspertus, nešališkumą ir nepriklausomumą.

9.

Kaip Sąžiningumo susitarimas gali būti finansuojamas?

Ankstesniuose Sąžiningumo susitarimuose pateikiama naudingų nuorodų į finansavimo šaltinius. Dėl jų pobūdžio **viešųjų lėšų** paskirstymas mokesčių mokėtojų pinigams apsaugoti yra labiausiai paplitęs finansavimo šaltinis. Juos teikia atitinkama perkančioji organizacija arba jos darbą valdanti ar prižiūrinti perkančioji organizacija. Kitais atvejais stebėjimo išlaidas padengia **išorės institucijų ar aukotojų įnašai**. Toks buvo ES Sąžiningumo susitarimų atvejis, kai Europos Komisija skyrė būtiną finansavimą.

Naujam ES programavimo laikotarpiui valdžios institucijos raginamos į savo planus ar programas įtraukti Sąžiningumo susitarimus ir skirti lėšų stebėsenai, kaip vienai iš priemonių stengiantis stiprinti administracinius gebėjimus ir teikti paramą gavėjams įgyvendinant investicijas. Europos Komisija yra ir toliau

linkusi remti pilietinės visuomenės vykdomą stebėseną dėl sanglaudos politikos lėšų panaudojimo tokiomis priemonėmis kaip finansinė parama tikslinei veiklai, keitimasis patirtimi, mokymosi priemonės.

Taip pat galima sutelkti kelių finansuotojų išteklius. Nepriklausomai nuo to, iš kur gaunamos lėšos, jos turi būti viešai skelbtinos, siekiant užtikrinti Sąžiningumo susitarimo patikimumą ir visuomenei parodyti stebėtojų nešališkumą bei nepriklausomumą.

10. Norite pasinaudoti Sąžiningumo susitarimu?

„Transparency International“ nacionaliniai skyriai ir partneriai gali suteikti daugiau informacijos, kuri padės valdžios institucijoms planuoti ir parengti Sąžiningumo susitarimą viešųjų pirkimų projektui ar programai, taip pat įvertinti stebėsenos išlaidas. Berlyne įsikūręs „Transparency International“ Sekretoriatas taip pat gali padėti nustatyti ir sušaukti nacionalines ir vietos organizacijas, kurios galėtų vadovauti stebėsenos veikloms.

Kreipkitės dėl virtualaus susitikimo su mūsų komanda:

integritypacts@transparency.org

Sužinokite daugiau apie Sąžiningumo susitarimus ES:

transparency.org/integritypacts

Kurkime pokyčius drauge!

DALYVAUKITE

Sekite mus, dalykitės nuomonėmis, socialiniuose tinkluose aptarkite korupcijos klausimus su žmonėmis iš viso pasaulio.

facebook.com/TransparencyInternational/
twitter.com/anticorruption/
linkedin.com/company/transparency-international/
instagram.com/Transparency_International/
youtube.com/user/TransparencyIntl/

SUŽINOKITE

Apsilankykite mūsų svetainėje, kad daugiau sužinotumėte apie mūsų darbą daugiau nei 100 šalių, ir užsisakykite naujausias kovos su korupcija naujienas.

transparency.org

PAAUKOKITE

Jūsų auka padės mums teikti paramą tūkstančiams korupcijos aukų, kurti naujas priemones ir tyrimus bei vyriausybėms ir įmonėms pateisinti lūkesčius. Norime sukurti sąžiningesnį, teisingesnį pasaulį. Jums padedant, galime tai įgyvendinti.

transparency.org/donate

Civil Control Mechanism
for Safeguarding EU Funds

Transparency International
International Secretariat
Alt-Moabit 96, 10559 Berlin, Germany

Phone: +49 89 35 33 201
Fax: +49 80 35 70 99 11

integritypacts@transparency.org
transparency.org/integritypacts